

Czasownik

Odpowiada na pytania: Co robi?

śpi, wie, ma, je, stąpa, biegnie, wygląda, śmieje się, patrzy

Co się z nią z nim dzieje?

śpi, leży, wisi, unosi się, tonie, opada

Zwróć uwagę na inne wersje tych pytań

(w zależności od osoby, czasu, aspektu, rodzaju, itp.)

Co robię/robimy/zrobię/zrobimy

/robiłem/zrobiłem/zrobiliśmy?

Co robisz/robicie/zrobisz/zrobicie

/robicieś/zrobicieś/zrobiliście?

Co robi/robiją/zrobi/zrobią/robili/zrobili/zrobili? i inne.

Zawsze chodzi o czynność!

Pamiętaj o formach nieosobowych:

Bezokoliczniki zakończone na c, ć, ść, źć

uciec, polec, skakać, płakać, iść, gnieść, znaleźć, ugryźć

Formy nieosobowe zakończone na no, to

utrzymano, zjedzono, uderzono, przykryto, krzyknęto

Imiestowy (zakończony na ny, ty, ony, ac, wszy, łszy)

kupiony, wykryty, udzielony, znając, zbadawszy, poszedłszy

Formy zwrotne z "się"

robi się, da się, stęszy się, mówi się, uzna się

CZASOWNIKI

Osobowe

Wskazują na konkretną osobę (liczby poj. lub mn.) wykonującą czynność:

biegną (3 os. oni/one)
robicie (2 os. wy)
spacerowałem (1 os. ja)
lubi (3 os. on/ona/ono)
miały (3 os. one)
wyschnęła (3 os. ona)

Nieosobowe

Nie wskazują na osobę. Zakończone na: c, ć, ść, źć, no, to, ąc, wszy, łszy, formy z "się":

NIE WSKAZUJĄ NA OSOBĘ!

biec, piec, móc, grać, brać, stać
kraść, spaść, pleść, wieźć, gryźć
zrobiono, wykonano, gnano
umyto, skryto, zbyto
robiąc, usnąwszy, skradłszy
robi się, wykonuje się, mówi się

CZASOWNIKI NIEOSOBOWE

Bezokoliczniki
zakończone na

c, ć, ść, źć:

móc, grać, upaść,
zwieźć

aniakubica.com

Formy
zakończone na
no, to:
wygnano,
zdobyto,
wykryto

Imiesłowy
zakończone na
ąc, wszy, łszy,
ny, ty, ony:
śpiąc,
napisawszy,
zjadłszy,
schowany,
umyty, bielony

Formy
zwrotne z "się"
dot. czasu
teraźniejszego:
plotkuje się, da się,
słyszy się

ODMIANA CZASOWNIKA

OSOBY

pierwsza,
druga, trzecia

inaczej zwana koniugacją

ASPEKTY

dokonany
niedokonany

LICZBY

pojedyncza
mnoga

RODZAJE

męski, żeński, nijaki
męskoosobowy, niemęskoosobowy

CZASY

przeszły, teraźniejszy
przyszły prosty/złożony

STRONY

czynna, bierna
zwrotna

TRYBY

oznajmujący, rozkazujący
przypuszczający

ODMIANA PRZEZ OSOBY I LICZBY

aniakubica.com

l. pojedyncza

l. mnoga

1. osoba

(ja) robię

(my) robimy

2. osoba

(ty) robisz

(wy) robicie

3. osoba

(on/ona/ono) robi

(oni/one) robią

ODMIANA PRZEZ CZASY

PRZESZŁY

Można rozpoznać rodzaj: robiłem, skakała, wzięli

TERAŹNIEJSZY

Nie można rozpoznać rodzaju: robię, skacze, biorą

PRZYSZŁY

W zależności od aspektu dokonanego i niedokonanego:

aniakubica.com

PRZYSZŁY PROSTY

Gdy czynność zakończy się (aspekt dokonany):
zrobię, poskacze, wezmą

PRZYSZŁY ZŁOŻONY

Gdy czynność nie zakończy się (aspekt niedokonany):
będę robił, będzie skakała, będą brali

RODZAJE CZASOWNIKA

tylko w czasie przeszłym, przyszłym złożonym i trybie przypuszczającym

LICZBA POJEDYNCZA

MĘSKI

pracował (on)
będzie mógł (on)
robiłby (on)

ŻEŃSKI

pracowała (ona)
będzie mogła (ona)
robiłaby (ona)

NIJAKI

pracowało (ono)
będzie mogło (ono)
robiłoby (ono)

MĘSKOOSOBOWY

pracowali (oni)
będą mogli (oni)
robiliby (oni)

NIEMĘSKOOSOBOWY

pracowały (one)
będą mogły (one)
robiłyby (one)

LICZBA MNOGA

STRONY CZASOWNIKA

MÓWIĄ O ZALEŻNOŚCI POMIĘDZY WYKONAWCĄ CZYNNOŚCI A JEJ PODMIOTEM

STRONA CZYNNNA

Czarownica gotuje zupę.

Wykonawcą jest
czarownica - aktywnie
wykonująca czynność
gotowania

STRONA BIERNA

Zupa jest gotowana przez
czarownicę.

Zupa jest biernym odbiorcą
czynności wykonywanej przez
czarownicę.

STRONA ZWROTNA

Zupa gotuje się.

Zupa jest zarówno
wykonawcą, jak
i odbiorcą czynności
(zaimek "się").

TRYBY CZASOWNIKA

MÓWIĄ O STOSUNKU MÓWIĄCEGO WOBEC WYPOWIEDZI

TRYB OZNAJMUJĄCY

Wyraża informacje
i neutralny stosunek
do faktów.

Chcę, dał,
zdarzyło się,
opowiedziała, myślę

TRYB ROZKAZUJĄCY

Wyraża rozkaz,
życzenie lub prośbę.

Daj, kup, idźmy, chodźcie,
niech zamilknie,
niech śpiewają

TRYB PRZYPUSZCZAJĄCY

Wyraża
przypuszczenie,
wątpliwość,
niezdecydowanie.

Wziąłbym,
chcielibyście,
udaliby się

ASPEKTY CZASOWNIKA

INFORMUJĄ, CZY CZYNNOŚĆ TRWA LUB BĘDZIE TRWAŁA
ORAZ CZY ZAKOŃCZY SIĘ LUB ZOSTANIE ZAKOŃCZONA

CZASOWNIKI NIEDOKONANE

czynności i stany niemające swego
zakończenia/rezultatu
spąłem, czytałam
śpiewa, upinały, będzie grało
błyskało, spadała

CZASOWNIKI DOKONANE

czynności i stany, które się
zakończyły lub zakończą
wyspałem, przeczytałam,
wyśpiewa, upięły, pogra
błysnęło, spadła

PISOWNIA "NIE" Z CZASOWNIKAMI

Nie z czasownikami piszemy osobno:
nie lubię, nie potrzebujecie, nie chcą, nie wierzę
Wyjątki: czasowniki: niepokoić, niewolić,
niedomagać, niedowidzieć oraz nienawidzić.

Cząstki bym, byś, by z osobowymi formami
czasowników piszemy razem:
chciałaby, pojechałbyś, namalowałaby
Z bezokolicznikami cząstki te piszemy rozdzielnie:
warto by, można by, trzeba by